

ka – smer literarne vede bo predvidoma prav tako vključeval tri obvezne predmete v 1. letniku ter obvezno Individualno raziskovalno delo v 1. in v 2. letniku, izbirni predmeti pa bodo zbrani v dveh modulih, od katerih bo eden namenjen preučevanju slovenske književnosti v stiku, drugi pa preučevanju »manjših« oz. manj znanih evropskih književnosti.

V okviru študijskega programa druge stopnje, ki smo ga začeli izvajati v letošnjem šolskem letu, smo se za sodelovanje dogovorili z nekaterimi uveljavljenimi tujimi strokovnjaki, predvsem z namenom, da študentom predstavimo možnost drugačnih pogledov na jezikoslovje in književnost. V letošnjem šolskem letu sta tako na FH gostovala prof. dr. Peter Ludlow z Univerze v Torontu in prof. dr. Marina Sbisa' z Univerze v Trstu, v prihodnje pa načrtujemo cikle predavanj dr. Penke Stateve z Univerze v Tuebingenu, dr. Berit Gerkhe z Univerze v Barceloni ter prof. dr. Željka Boškovića z Univerze v Connecticutu. Trajnejše sodelovanje smo vzpostavili z jezikoslovci iz Trsta, Giuseppejem Longobardijem, profesorjem splošne lingvistike na Univerzi v Trstu, in Carlom Semen-

zo, nevrolingvistom z Medicinske fakultete Univerze v Padovi.

V okviru prvostopenjskega študija smo na Fakulteti za humanistiko sklenili nekaj pogodb za študentske in učiteljske izmenjave v okviru programa Erasmus, obenem smo podpisniki pogodbe o sodelovanju z Univerzo v Varšavi, Univerzo La Sapienza v Rimu ter z Masarykovo Univerzo v Brnu. V okviru študijskega programa druge stopnje se dogovarjamo o sodelovanju z Univerzo v Benetkah, Univerzo Bicocca v Milanu, Univerzo Baskovske dežele v Vitorii-Gasteizu, Avtonomno univerzo v Barceloni, univerzitetnim kolidžem v Londonu, Univerzo v Potsdamu, Humboldtovo univerzo v Berlinu, Univerzo v Leidnu, Univerzo na Cipru ter z Univerzo v Tromseju na Norveškem. Naš cilj je, omogočiti vsakemu študentu, da preživi v tujini vsaj en semester.

Polona Gantar¹, Matejka Grgič² in

Franc Marušič³

Fakulteta za humanistiko

Univerza v Novi Gorici

¹*apolonija.gantar@guest.arnes.si*

²*matejka.grgic@p-ng.si*

³*franc.marusic@p-ng.si*

(Slovenistično) jezikoslovje na Fakulteti za družbene vede UL

Fakulteta za družbene vede je v okviru Univerze v Ljubljani ena izmed treh fakultet (če odštejemo matično slovenistiko na filozofski in slovenistične predmete na pedagoški fakulteti v Ljubljani), kjer študenti ob strokovno-znanstvenih vsebinah nadgrajujejo tudi obvladovanje materinščine za poklicne in strokovno-znanstvene potrebe. Tako

različne jezikoslovne vsebine, povezane s slovenskim (strokovnim) jezikom, poslušajo le še na Fakulteti za upravo ter Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo. V štirih desetletjih je iz sprva preglednega predmeta *Slovenski knjižni jezik* zrasla skupina jezikoslovno-stilističnih predmetov, specializiranih za potrebe novinarstva, publicistike

in (tržne) komunikologije, pridružuje pa se jim še en predmet, osredotočen na vojaški strokovni jezik, tako da se danes na Fakulteti za družbene vede slovenistične vsebine predavajo na treh katedrah: najobširneje na Katedri za novinarstvo ter s po enim predmetom na Katedri za obramboslovje in Katedri za tržno komuniciranje in odnose z javnostmi.

1 Katedra za novinarstvo je od svojega začetka razumela, da je jezik osnovno novinarjevo orodje. Leta 1977 je svojo predavateljsko pot na tej katedri začel Tomo Korošec, specialist za novinarsko stilistiko. Tega leta je za študente novinarstva na tedanji FSPN uvedel predmet *Časopisna stilistika* in posebej *Slovenski knjižni jezik I in II*. Z vključevanjem tematike radijskega poročevalstva je predmet *Časopisna stilistika* preoblikoval v *Stilistiko poročevalstva*. *Slovenski knjižni jezik I* se je v devetdesetih letih preoblikoval v *Jezikovno kulturo*, drugi del pa v *Skladnjo slovenskega knjižnega jezika*. Leta 2000 smo dodali še *Občo stilistiko*, leta 2004 *Kulturo govornega izražanja*, v t. i. bolonjski prenovi študijskega programa pa na dodiplomski stopnji še izbirni predmet *Stil strokovnih besedil in argumentacija*, na podiplomski stopnji pa obvezni predmet *Jezik in stil novinarskih besedil* ter dva izbirna predmeta: *Jezikovnostilni vidiki razžalitev v množičnih medijih* in *Besediloslovni vidiki poročevalskih besedil slovenskega jezika*. V novem predmetniku ima tako študent novinarstva v petih letih (4 + 1) šest obveznih in tri izbirne jezikoslovno-stilistične predmete.

Gledano primerjalno: dodiplomski programi, ki v Evropi in Ameriki

izobražujejo bodoče novinarje, imajo od dva do šest podobnih predmetov, kar je odvisno od družbeno-kulturnih razmer, predvsem pa od pomena in položaja nacionalnega jezika. S šestimi predmeti se uvrščamo v zgornjo polovico, kar je povezano z dejstvom, da se zavedamo vpliva, ki ga ima medijski jezik na sooblikovanje splošne jezikovne rabe.

1.1 Jezikovna kultura I in II

S predmetoma deloma osvežujemo, deloma nadgrajujemo srednješolsko poznavanje, predvsem pa skušamo študentom posredovati toliko znanja, da bi jih vzgojili v samozavestne uporabnike jezika. Tako jih pri *Jezikovni kulturi I* v prvem delu seznanimo s temeljnimi postavkami teorije jezikovne kulture ter s teorijo in prakso sodobnega slovenskega knjižnega jezika; pri *Jezikovni kulturi II* pa z načeli normiranja jezika, osnovami semaziologije in onomazilogije, aktualnimi vprašanji jezikovnega načrtovanja in jezikovne politike ter priločniki, še posebej pa s korpusi kot aktualnimi jezikoslovnimi viri.

Predmeta teoretična znanja kombinirata s praktičnim delom, v katerem študentje sprva obravnavajo publicistična besedila drugih avtorjev, nato pa v drugem delu kot tvorci sami spoznavajo lastne ubesedovalne zmožnosti in iščejo odgovore na jezikovna vprašanja po različnih virih. Vaje so povezane s predmetom *Uvod v novinarstvo*, tako da študenti jezikovno kultiviranost utrjujejo na temeljnih novinarskih žanrih.

1.2 Skladnja slovenskega knjižnega jezika

Obvladanje jezika je samoumevna

podlaga za dobro novinarjevo delo. Znanje prvega letnika zato v drugem nadgrajujemo z ravninami jezikovnega ustroja slovenskega knjižnega jezika: glasoslovjem, oblikoslovjem, besedoslovjem, besedotvorjem, skladnjo in osnovami besediloslovja. Jedro zanimanja je skladnja slovenskega knjižnega jezika s posebnim ozirom na pisavo vejice, pri čemer se kritično presoja obravnava rabe vejice v pravopisu in slovnici ter skladenjsko razčlenjujejo težji primeri iz publicističnih besedil.

1.3 Kultura govornega izražanja

Ker so tiskani mediji le del zaposlitvenih možnosti našega diplomanta, se ob splošnih izhodiščih, ki veljajo za oba prenosnika, v drugem letniku študenti posebej seznanijo še z govornim jezikom, in sicer na teoretični in praktični ravni, kjer z vajami odpravljajo narečne značilnosti v knjižnem govoru. Spoznavajo tudi temeljne značilnosti spontanega (nebranega) kultiviranega govora, jezikovna znanja pa nato nadgrajujejo še v okviru predmetov *Radio* in *Televizija* ter pri njunih praktikumih.

Po prvih dveh letnikih so tako postavljeni temelji jezikovnega znanja: poznavanje sistemskega ustroja jezika v pisni in govornji podobi glede na potrebe novinarjevega dela. Sledi nadgradnja in specializacija s še dvema predmetoma: *Občo stilistiko* in *Stilistika poročevalstva*.

1.4 Obča stilistika

Didaktično gledano, je stilistično znanje mogoče posredovati šele, ko je sistemsko poznavanje jezika usvojeno. Predmet tako daje splošna izhodišča o

stilju in je priprava za predmet *Stilistika poročevalstva*. Študenti spoznajo temeljne stilistične pojme, metodologijo stilističnega raziskovanja (ker se kasneje pogosto odločijo za raziskovalno delo s tega področja: bodi stil posameznega avtorja ali besedilne vrste), prek analize publicističnih besedil spoznavajo stilno delovanje slovenskega jezika in se seznanijo z osnovami poetike. Publicistika je namreč mejno področje, kjer se križajo stilne značilnosti strokovnih in umetnostnih besedil, zato je kot uvod v specialno stilistiko treba predstaviti stilistične prvine vseh funkcijskih zvrsti.

1.5 Stilistika poročevalstva

Stilistika poročevalstva je predmet, ki ga je s svojo doktorsko disertacijo utemeljil Tomo Korošec (1976) in razvijal s svojim znanstvenoraziskovalnim delom, ki se je zlilo v monografijo *Stilistika slovenskega poročevalstva* (1998). Kot je vedno povedal ob začetku predavanj in tudi zapisal (1998: 6), predmet ne želi biti pouk tvorjenja poročevalskih besedil (to študentje novinarstva absolvirajo pri temeljnih novinarskih predmetih), ampak želi predstaviti, kako slovenski (knjižni) jezik opravlja svojo vlogo v medijih. Seveda pa se je mogoče prek teorije poučiti tudi o tem, kako tvoriti učinkovita poročevalska besedila.

Študentje pri predmetu aktivno sodelujejo s sprotnim raziskovalnim delom, tako da spremljajo sočasno medijsko prakso in jo razčlenjujejo v vodenih projektnih nalogah.

1.6 Stil strokovnih besedil in argumentacija

Pri predmetu se študenti seznanijo

z lastnostmi strokovno-znanstvenih besedil: normo in stilom strokovnega ubesedovanja, formalnimi in vsebinski-mi lastnostmi različnih besedil te zvrsti ter njihovo argumentacijsko strukturo. Predmet je vsebinsko in izvedbeno povezan s tistimi predmeti, pri katerih lahko študent izdela obširnejšo seminarsko nalogo, ki pomeni zaključek štiriletnega dodiplomskega študija.

1.7 Jezik in stil novinarskih besedil

Pri *Jeziku in stilu novinarskih besedil* študenti nadgradijo znanje, ki so ga usvojili na dodiplomski ravni, in sicer s proučevanjem tem, kot so objektivni in subjektivni stilotvorni dejavniki, izrecno in neizrecno vrednotenje s stilno izbiro, stil ubesedovanja v poročevalnih in presojevalnih besedilih, jezik poročevalstva v tiskanih in elektronskih medijih itd.

1.8 Jezikovnostilni vidiki razžalitev v množičnih medijih

Kot je pokazala interdisciplinarna pravno-jezikoslovna raziskava (Korošec idr. 2002), je v zadnjih letih vse pogostejše tudi sodno aktualna meja med novinarjevo kritiko, ki je ostra, in kritiko, ki je žaljiva. Zato smo se odločili v podiplomski predmetnik uvrstiti predmet, ki je specializiran za vprašanja nevtralnih in stilno zaznamovanih jezikovnih sredstev, meril vrednotenja stilnih sredstev, jezikovnih indecev namena zaničevanja skupaj z njihovim sobesedilom in glede na žanr, stilne analize diskurza kot izvedenskega mnenja v sodnem postopku ipd. Študent se z naštetim seznanja tako na teoretični ravni kot z analizo konkretnih primerov.

1.9 Besediloslovni vidiki poročevalskih besedil slovenskega jezika

Tudi ta predmet je nadgradnja v dodiplomskem študiju usvojenega jezikovno-stilnega znanja, in sicer v smeri temeljnih besediloslovnih teoretičnih postavk s poudarkom na poročevalskih besedilih (publicistika : poročevalstvo, poročevalna : presojevalna besedila, slika : spremeno besedilo, besedilni vzorci itd.). Študenti se pri predmetu tudi v primerjavi s sorodnimi besedili drugih jezikov naučijo razpoznati besedilotvorne pojave in njihove morebitne žanrotvorne vloge.

2 Na Katedri za obramboslovje je bil predmet *Slovensko vojaško izrazoslovje* uveden v študijskem letu 1980/81. Njegov nosilec Tomo Korošec je pozneje na željo študentov vsebino predmeta razširil, tako da se danes izvaja pod naslovom *Slovenski jezik in slovensko vojaško izrazoslovje*. Namen predmeta je usposobiti študente za pravilno rabo slovenskega vojaškega izrazoslovja in jih seznaniti s temelji terminološke teorije. Po začetnih jezikovno-zvrstnih temah sledi obravnava osnov onomaziologije in semiologije, nato pa sklopi beseda – poimenovanje – predmet – pojem – pomen, terminološka načela, terminološki priročniki in korpusi. Temeljni del predmeta je tudi zgodovina slovenskega vojaškega jezika.

3 Ob poročevalski pomembno in vplivno publicistično podzvrst tvorijo tudi oglaševalska besedila, zato je bil na Fakulteti za družbene vede v okviru Katedre za tržno komuniciranje in odnose z javnost-mi uveden predmet *Jezik in stil oglaševanja*, in sicer

v študijskem letu 1995/1996. Kot je zapisal njegov nosilec Tomo Korošec, ima jezik v oglasih pomembno vlogo, zato je izhodišče predmeta v proučevanju tega, kako jezik v oglasih deluje in zakaj tako deluje, namen pa usposobiti študente za samostojno jezikovno-stilno analizo ter refleksijo oglasnih besedil.

4 Sklep

Jezikoslovno-stilistični in strokovnojezikovni predmet na Fakulteti za družbene vede niso predmeti, ki bi kakorkoli konkurirali matični disciplini, kot jo goji Oddelek za slovenistiko na Filozofski fakulteti, ampak so specializirani predmeti, katerih nosilci s svojim znanstveno-raziskovalnim delom interdisciplinarno povezujejo družboslovje in jezikoslovje (kolikor je sploh mogoče govoriti o proučevanju jezika kot zgolj

humanistični, ne pa tudi družboslovni disciplini), gradivno izhajajo iz publicističnih besedil (poročevalskih in oglasnih) ter strokovnih besedil družboslovnih strok. Na Fakulteti za družbene vede je v okviru **Centra za družboslovnoterminološko in publicistično raziskovanje** trenutno pet slovenistov, ki so med drugim dobri poznavalci jezikovne kulture, jezikovne stilistike, skladnje, besedotvorja, terminologije, besediloslovja, korpusnega jezikoslovja in sociolingvistike – in prav vsi svoja znanja prenašajo na mlade generacije novinarjev, komunikologov ter obramboslovcev.

Monika Kalin Golob¹ in

Nataša Logar²

Univerza v Ljubljani

Fakulteta za družbene vede

¹monika.kalin-golob@fdv.uni-lj.si

²natasa.logar@fdv.uni-lj.si

Slovenistične vsebine na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani

Slovenistične vsebine v okviru programov na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani predstavljamo primerjalno, in sicer med obstoječimi in predvidenimi v novih bolonjskih študijskih programih, ki smo jih na fakulteti prenovili predvsem v smislu poglobljanja vsebin in s poudarkom na jezikovnih kompetencah.

Visokošolski študijski program Predšolska vzgoja je Svet RS za visoko šolstvo prvič potrdil 25. 1. 1995, spremembe in dopolnitve programa so bile potrjene 29. 11. 2002 in 11. 4. 2003. V programu je predmet *Slovenski jezik* temeljni strokovni predmet, ki ga študenti poslušajo v 1. letniku (oba

semestra) in v 2. letniku (semester), in sicer 60 ur v 1. letniku in 45 ur v 2. letniku. Po končanem 1. letniku študenti opravljajo delni izpit v obliki kolokvija, ki je pogoj za pristop k izpitu v 2. letniku. V 2. letniku pripravijo seminar v obliki govornega nastopa; tega posnamejo in posnetek skupaj s profesorjem analizirajo. Predmet je v 1. letniku ovrednoten s 4 kreditnimi točkami, v 2. letniku s 3 kreditnimi točkami. Študenti se seznanijo z jezikovnimi zvrstmi, s slovenščino kot državnim in uradnim jezikom, spoznajo sporazumevalni proces in njegove dejavnike, pripravijo se na govorni nastop, s poznavanjem pravorečja, pravopisa, skladnje in bese-